НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТА ЗА СПЕЦИЈАЛНУ ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

И З В Е Ш Т А Ј

о оцени и научној заснованости теме докторске дисертације ПОДРШКА ПОРОДИЦИ И САМОЕФИКАСНОСТ РОДИТЕЉА ДЕЦЕ СА ОШТЕЋЕЊЕМ ВИДА кандидата Снежане Николић

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

Снежана (Мирко) Николић је рођена: 06.08.1969. у Новом Саду где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је 1995. године на Филозофском факултету у Универзитета у Новом Саду, Смер педагогија. Звање магистар дефектолошких наука – научно подручје тифлологија, стекла је 2016. године на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду са тезом „Корелати ставова родитеља деце са оштећењем вида према раној интервенцији“. Докторске академске студије, студијски програм Дефектологија уписала је школске 2017/2018. године као лице које је стекло академски назив магистра наука. Из здравствених разлога у статусу мировања је била четири школске године. Урадила је и успешно одбранила студијски истраживачки рад *Самоефикасност родитеља деце са сметњама у развоју*. Пред комисијом коју су чинила два наставника који изводе наставу на студијском програму и потенцијални ментор, 24. марта 2023. одбранила је предложену тему докторске дисертације „Подршка породици и самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида“.

Од 1994. године је запослена у предшколској установи „Радосно детињство“ у Новом Саду, а од 1995. године до данас, је стално запослена у Школи за основно и средње образовање „Милан Петровић“ са домом ученика на различитим пословима и позицијама у раду са децом и ученицима са оштећењем вида и вишеструким сметњама. Покренула је програм ране интервенције у кућним условима 2004. године. Од 2015. године координира активности Сервиса за рану стимулацију деце са сметњама у развоју од 0 до 3 године.

Стручно се усавршавала у области ране интервенције и тифлолошке подршке учешћем у пројектима *Hilton Perkins School for the Blind Academy, Royal Dutch Visio* и Центра за рехабилитацију „Мали дом“ из Загреба.

Као коаутор, стручни сарадник и реализатор учествовала је у преко тридесет локалних и међународних пројеката у области ране интервенције, додатне подршке деци и ученицима са сметњама у развоју, оријентацији у кретању одраслих особа са оштећењем вида и приступачности у свим сферама живота. Аутор је и реализатор акредитованих семинара и обука: *Специјална школа као сервисни центар,* ЗУОВ (Марковић С, Николић С,

Лазор М); *Мултисензорна библиотека – библиотека за све*, ЗУОВ бр 5/2018 (Радојчић Т, Николић С).

Снежана Николић је до сада објавила три рада са скупа међународног значаја, четири апстракта са скупа међународног значаја, 21 апстракат са скупа националног значаја, коаутор је једног рада у часопису категорије М53 и једног приручника.

Садржај *Приручника*[1] је организован у неколико целина у којима се разматрају базична питања савременог приступа едукацији и рехабилитацији особа са сметњама у развоју. У првом делу аутори су се бавили питањем инклузије и специфичностима ученика са сметњама у развоју, препрекама и препорукама за имплементацију образовне инклузије. Следећи део је посвећен значају сарадње са родитељима што је директно повезано са темом дисертације, јер је према такозваном трансидисциплинарном приступу у раној интервенцији родитељ централна карика. Родитељ може да пружи веома корисне информације о детету, његовом понашању у одређеним ситуацијама, у различито доба дана, шта воли да ради, шта га мотивише и што је најважније да својим учешћем у тиму искаже очекивања повезана са породичним вредностима. Радови објављени у зборницима сведоче о опредељењу кандидата да се бави темама из специјалне едукације и рехабилитације, док је већина радова објављених у апстракту везана за рану интервенцију у специјалној едукацији рехабилитацији. О заинтересованости кандидата за тифлолошке теме сведочи део радова објављених у апстракту као и рад објављен у часопису.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Последњих деценија истраживачи из свих ужих научних области које припадају специјалној едукацији и рехабилитацији као и тангентним научним дисцплинама су показали велико интересовање за различита питања ране интервенције. Интервенција усмерена на породицу, као један од савремених приступа се заснива на остваривању партнерског односа између родитеља и пружалаца услуга, а циљ је да породица у процесу мобилизације унутар-породичних и ван-породичних ресурса, који утичу на функционисање детета и породични систем, постане што компетентнија. У фокусу предложеног истраживања је тражење одговора и научно објашњење повезаности самоефикасности родитеља са задовољством формалном и неформалном подршком (главни циљ истраживања), као и утврђивање у којој мери је самоефикасност повезана са социодемографским одликама породице, степеном оштећења вида код детета и дужином укључености у програм ране интервенције (додатни циљеви истраживања).

На основу овако дефинисаних циљева проистекли су следећи задаци:

Конструисати упитник и прикупити социо-демографске податке о родитељима и деци и податке о дужини и динамици подршке;

Прикупити податке о деци из медицинске документације (степен оштећења вида и дијагноза);

1. [1] Лазор, М., Марковић, С., Николић, С. (2008). *Приручник за рад са децом са сметњама у развоју*, NSHC, Save the Children, Irish Aid. ISBN 978-86-85715-12-9

Испитати ниво самоефикасности родитеља;
Испитати степен задовољства родитеља програмима ране интервенције у оквиру три домена (подршка родитељима; помоћ/брига за дете и модел/начин пружања подршке);
Испитати ниво опажене подршке од стране породице, пријатеља и других значајних особа;
Испитати однос између формалне подршке и самоефикасности родитеља деце са оштећењем вида;
Испитати однос између неформалне подршке и самоефикасности родитеља деце са оштећењем вида;
Испитати повезаност између социо-демографских карактеристика породице и самоефикасности родитеља деце са оштећењем вида;
Дефинисати практичне препоруке и мере за унапређивање програма ране интервенције усмерених на подизање самоефикасности родитеља деце са оштећењем вида.

Овакав приступ ће омогућити проверу утицаја појединих варијабли на самоефикасност родитеља и планирање интервенција, а све у функцији давања потпунијег одговора на питање који чиниоци су значајни за самоефикасност родитеља као детерминишућег фактора успешног родитељства, а тиме и стварања оптималних услова за развој деце са оштећењем вида.

ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ ЋЕ СЕ ПОЛАЗИТИ У ИСТРАЖИВАЊУ

Основна хипотеза од које се полази у истраживању гласи да задовољство формалном и неформалном подршком позитивно утиче на ниво самоефикасности родитеља деце са оштећењем вида. Додатне хипотезе се односе на сет социо-демографских карактеристика родитеља, ниво сметње код деце са оштећењем вида и дужине укључености у формалне програме подршке. Очекује се да на самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида предшколског узраста поред задовољства подршком утичу године живота, пол, ниво образовања, радни и брачни статус родитеља, као и степен оштећења вида код детета. Очекивано је да дужина укључености у програм формалне подршке позитивно утиче на опажену самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида.

МЕТОДЕ КОЈЕ ЋЕ БИТИ ПРИМЕЊЕНЕ У ИСТРАЖИВАЊУ

Истраживање ће бити спроведено на узорку родитеља/старатеља деце са оштећењем вида и вишеструким сметњама, узраста од рођења до престанка потребе за подршком у програму ране интервенције које пружају ШОСО „Милан Петровић“ са домом ученика у Новом Саду и Школа за ученике оштећеног вида „Вељко Рамадановић“ у Земуну. За потребе прикупљања социо-демографских података о родитељима и деци биће конструисан посебан упитник. Садржаће питања која се односе на информације о родитељу/старатељу, односно породици, и питања која се односе на медицинске податке о детету (врсте, степен оштећења вида и друге сметње у развоју).

За прикупљање података о задовољству родитеља услугама ране интервенције, опаженој социјалној подршци и родитељској самоефикасности биће коришћени одговарајући упитници.

Подаци о задовољству родитеља услугама ране интервенције биће прикупљени коришчењем Европска скала задовољства родитеља услугама ране интервенције (*The Early Intervention Parenting Self-Efficacy Scale – EPASSEI*, Ziviani et al., 2010). Скала садржи седам секција/субскала и 57 тврдњи. За потребе овог истраживања одабране су три субскале са 42 тврдње путем којих се испитује *Подршка родитељима* (15 тврдњи); *Помоћ и брига за дете* (12 тврдњи) и *Модели пружања подршке* (15 тврдњи). Испитаник за сваку тврдњу бира одговор на скали Ликертовог типа према следећем моделу: (1) у потпуности се слажем; (2) делимично се слажем; (3) не знам; (4) делимично се не слажем и (5) не слажем се у потпуности. Добијени резултати ће бити анализирани посебну за сваку од три наведене области и збирно, чиме може да се стекне увид у уплив појединих аспеката подршке на задовољство родитеља и повезаност са самоефикасношћу.

Подаци о нивоу опажене друштвене подршке од стране породице, пријатеља и других значајних особа биће прикупљени коришћењем Мултидимензионалне скале перципиране социјалне подршке (*The Multidimensional Scale of Perceived Social Support* – MSPSS, Zimet et al., 1988). Скала је нањена процени субјективног доживљаја независне, конзистентне и постојане неформалне друштвене подршке. Састоји од 12 тврдњи подељених у три субскале: *подршка породице* (одражава конкретну, тј. инструменталну подршку), *подршка пријатеља* (одражава емоционалну подршку) и *подршка значајних других особа* (одражава инструменталну и емоционалну подршку). Свака субскала се састоји од четири тврдње, а испитаник бира један од седам одговора на скали Ликертовог типа (1) Уопште се не слажем (2) Делимично се не слажем (3) Не слажем се (4) Немам мишљење/неутралан сам (5) Слажем се (6) Делимично се слажем (7) Потпуно се слажем. Резултат се добија сабирањем одговора а могући распон се креће од минимално 12 до максимално 84. Резултат од 12 до 48 сматра се ниским степеном перципиране социјалне подршке, од 49 до 68 умереним, а од 69 до 84 високим степеном перципиране социјалне подршке.

За прикупљање података о самоефикасности родитеља деце са сметњама у развоју биће коришћена Скала за мерење родитељске самоефикасности у раној интервенцији (*The Early Intervention Parenting Self-Efficacy Scale – EIPSES*, Guimond et al., 2014). Скала се састоји од 16 тврдњи којима су обухваћени самопоуздање, компетенције, веровања и очекивања. Добијени подаци ће бити анализарини поједничано за сва четири домена као и за скалу у целини.

ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС

Позитивно вредновање себе и веровање у сопствене способности је веома значајно за свакодневно функционисање али и за остваривање родитељске улоге. Ниво самоефикасности је кључан за квалитет и квантитет активности у остваривању циљева у оквиру породичног система, а посебно у породицама са децом са сметњама у развоју. Имајући у виду резултате псотојећих студија очекује се да ће резултати ове докторске дисертације да потврде значај формалне и неформалне подршке. Посматрање формалне подршке у оквиру три домена (подршка родитељима; помоћ/брига за дете и модел/начин

пружања подршке), треба да укаже на утицај сваког од њих на ниво самоефикасности родитеља деце са сметњама у развоју и на евентуалне промене у приступима. Очекивано је да емоционална и инструментална подршка допринесу родитељском благостању, самопоуздању у родитељској улози. Истовремено ће бити добијен одговор и на питање ко од пружалаца ове подршке највише утиче на самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида. Очекује се да ће резултати показати да родитељи који живе у браку имају виши ниво самоефикасности од самохраних родитеља захваљујући међуосбној подршци супружника. Родитељи који су благовремено и дужи временски период укључени у програм ране интервенције ће бити више оснажени и имати виши ниво самоефикасности. Очекује се да ће код запослених родитеља постојати више ометајућих фактора који могу негативно да се одразе на самоефикасност родитељства. Претпоставља се да на самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида не утиче степен оштећења вида код детета, као и да дужа укљученост у програм ране интервенције позитивно утиче на самоефикасност родитеља ове деце. Све наведено треба да укаже на значај мултисекторске сарадње и боље разумевање позиције родитеља који у решавању виталних питања за развој детета са оштећењем вида у мањој или већој мери могу да се ослоне на различите изворе подршке.

Будући да планиран социо-демографски упитник подразумева прикупљање података о врсти и степену оштећења вида, али и другим сметњама у развоју, Комисија сматра да је потребно додати задатак истраживања који би се односио на испитиваање односа између самоефикасности родитеља деце са оштећењем вида и стања детета, где би се под стањем подразумевао: 1. степен оштећења вида (слепоћа или слабовидост) и 2. степен ометености (оштећење вида / вишеструка ометеност). С тим у вези потребно је ускладити и хипотезу три која гласи: на самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида не утиче степен оштећења вида код детета. Предлог Х3: самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида је повезана са степеном ометености детета.

ОКВИРНИ СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

Нацрт предложене теме докторске дисертације заснован је на више од 160 библиографских јединица. За потребе Извештаја је наведене су референце које илуструју релевантност коришћених извора.

Bailey, D. B., & Powell, T. (2005). Assesing the information needs of families in early intervention. In M. J. Guralnick (Ed.), *The developmental systems approach to early intervention* (pp. 151-183). Paul H. Brookes Publishing Co.

Bailey, D., & Bruder, M. B. (2005). Family outcomes of early intervention and early childhood special education: issues and considerations. In *Early Childhood Outcomes Center* (Issue January). Early Childhood Outcomes Center, SRI International. http://scholar.google.com/scholar?q=Family+outcomes+of+early+intervention+and+early%5Cn,5

Balcells-Balcells, A., Giné, C., Guàrdia-Olmos, J., Ann, J., & Mas, J. M. (2019). Research in developmental disabilities impact of supports and partnership on family quality of life.

Research in Developmental Disabilities, *85*, 50-60. https://doi.org/10.1016/j.ridd.2018.10.006

Balcells-Balcells, A., Giné, C., Guàrdia-Olmos, J., Summers, J. A., & Mas, J. M. (2019). Impact of supports and partnership on family quality of life. *Research in Developmental Disabilities*, *85*(1), 50-60. https://doi.org/10.1016/j.ridd.2018.10.006

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying of behavioral change theory. *American Political Science Review*, *71*(1), 67-85. https://doi.org/10.1017/S0003055400259303

Beelmann, A., & Brambring, M. (1998). Implementation and effectiveness of a home-based early intervention program for blind infants and preschoolers. *Research in Developmental Disabilities*, *19*(3), 225-244. https://doi.org/10.1016/S0891-4222(98)00004-3

Boyce, L. K., Seedall, R. B., Innocenti, M. S., Roggman, L. A., Cook, G. A., Hagman, A. M., & Norman, V. K. J. (2017). Influence of a parent–child interaction focused bookmaking approach on maternal parenting self-efficacy. *Infants & Young Children*, *30*(1), 76-93. https://doi.org/10.1097/IYC.0000000000000085

Brackett Ballenski, C., & Cook, A. S. (1982). Mothers' perceptions of their competence in managing selected parenting tasks. *Family Relations*, *31*(4), 489-494. https://doi.org/10.2307/583923

Brown, L. J., Malouff, J. M., & Schutte, N. S. (2020). Self-efficacy theory. In *Routledge Handbook of Adapted Physical Education (Chapter 2)* (pp. 13-38). https://doi.org/10.4324/9780429052675-24

Campbell, P., Wynne-Jones, G., & Dunn, K. M. (2011). Review: The influence of informal social support on risk and prognosis in spinal pain: A systematic review. *European Journal of Pain*, *15*(5), 444.e1. https://doi.org/10.1016/j.ejpain.2010.09.011

Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2000). Parenting self-efficacy among mothers of school-age children: Conceptualization, measurement, and correlates*. *Family Relations*, *49*(1), 13-24. https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00013.x

Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2003). Maternal self-efficacy beliefs, competence in parenting, and toddlers' behavior and developmental status. *Infant Mental Health Journal*, *24*(2), 126-148. https://doi.org/10.1002/imhj.10048

García-López, C., Sarriá, E., & Pozo, P. (2016). Parental self-efficacy and positive contributions regarding autism spectrum condition: An actor–partner interdependence model. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, *46*(7), 2385-2398. https://doi.org/10.1007/s10803-016-2771-z

Guimond, A. B., Wilcox, M. J., & Lamorey, S. G. (2008). The Early Intervention Parenting Self-Efficacy Scale (EIPSES). *Journal of Early Intervention*, *30*(4), 295-320. https://doi.org/10.1177/1053815108320814

Holloway, S. D., Suzuki, S., Yamamoto, Y., & Behrens, K. Y. (2005). Parenting self-efficacy among japanese mothers. *Journal of Comparative Family Studies*, *36*(1), 61-76. https://doi.org/doi:10.3138/jcfs.36.1.61

Ivanov, L., i Penezić, Z. (2018). Samoefikasnost: Pregled teorije. *Papers on Philosophy, Psychology, Sociology and Pedagogy*, *39*(16), 113-142. https://doi.org/10.15291/radovifpsp.2539

Jerusalem, M., & Mittag, W. (2010). Self-efficacy in stressful life transitions. In A. Bandura (Ed.), *Self-Efficacy in Changing Societies* (pp. 177-201). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/cbo9780511527692.008

Kobal Grum, D., & Kobal, B. (2010). Early intervention of the blind and visually impaired children and their families: A Slovenian case. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istrazivanja*, *46*(1), 116-127.

Kovačević, N. A. (2015). Primena eko-sistemske teorije u praksi socijalnog rada: odnos porodice deteta sa smetnjama u razvoju i interresorne komisije. *Socijalna politika*, *50*(2), 11-28.

Mahoney, G., Boyce, G., Fewell, R. R., Spiker, D., & Wheeden, C. A. (1994). The relationship of parent-child interaction to the effectiveness of early intervention services for at-risk children and children with disabilitiesNo Title. *Topics in Early Childhood Special Education*, *18*(1), 5-17.

Mayo, M. E., Taboada, E. M., Iglesias, P. M., Real, J. E., & Dosil, A. (2018). Family environment and coping strategies for families dealing with children that are blind or visually impaired. *Current Perspective in Depression and Anxiety*, *101*, *1*. https://doi.org/10.29011/CPDA-101. 100001

Milanović-Dobrota, B., i Radić-Šestić, M. (2012). Značaj modela samoefikasnosti u vaspitno-obrazovnom radu sa adolescentima. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, *11*(4), 637-655. https://doi.org/10.5937/specedreh11-3104

Olsson, M. B., & Hwang, C. P. (2002). Sense of coherence in parents of children with different developmental disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research Volume*, *46*(7), 548-559. https://doi.org/10.1046/j.1365-2788.2002.00414.x.

Pećnik, N., i Raboteg-Šarić, Z. (2005). Neformalna i formalna podrška jednoroditeljskim i dvoroditeljskim obiteljima. *Revija Za Socijalnu Politiku*, *12*(1), 1–21. https://doi.org/10.3935/rsp.v12i1.18

Pogrund, R. L., & Fazzi, D. L. (2002). *Early focus: working with young blind or visually impaired children and their families*. American Foundation for the Blind.

Repetti, R. L., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2002). Risky families: Family social environments and the mental and physical health of offspring. *Psychological Bulletin*, *128*(2), 330-366. https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.2.330

Schilling, R. F., Gilchrist, L. D., & Schinke, S. P. (1984). Coping and social support in families of developmentally disabled children. *Family Relations*, *33*(1), 47-54.

Scott, H. R., Pitman, A., Kozhuharova, P., & Lloyd-Evans, B. (2020). A systematic review of studies describing the influence of informal social support on psychological wellbeing in people bereaved by sudden or violent causes of death. *BMC Psychiatry*, *20*(1). https://doi.org/10.1186/s12888-020-02639-4

Small, R. P. (2010). *A Comparison of Parental Self-Efficacy, Parenting Satisfaction, and Other Factors Between Single Mothers with and Without Children with Developmental Disabilities* [Paper 30]. Wayne State University Dissertations.

Stanimirović, D., Mijatović, L., i Jablan, B. (2012). Društvena podrška obrazovnih ustanova učenicima sa oštećenjem vida i njihovim porodicama. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, *11*(2), 231-246.

Suzuki, S., Holloway, S. D., Yamamoto, Y., & Mindnich, J. D. (2009). Parenting self-efficacy and social support in Japan and the United States. *Journal of Family Issues*, *30*(11), 1505-1526. https://doi.org/10.1177/0192513X09336830

Tsai, L. T., Meng, L. F., Wu, W. C., Jang, Y., & Su, Y. C. (2013). Effects of visual rehabilitation on a child with severe visual impairment. *American Journal of Occupational Therapy*, *67*(4), 437-447. https://doi.org/10.5014/ajot.2013.007054

Unger, D. G., & Powell, D. R. (1980). Supporting families under stress: The role of social networks. *Family Relations*, *24*(4), 566-574.

Vučinić, V. J., Martać, V. I., i Anđelković, M. M. (2022). Očekivana podrška porodice i prijatelja roditeljima dece sa smetnjama u razvoju. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, *21*(2), 117-132. https://doi.org/10.5937/specedreh21-35940

Weiss, J. A., Robinson, S., Fung, S., Tint, A., Chalmers, P., & Lunsky, Y. (2013). Family hardiness, social support, and self-efficacy in mothers of individuals with Autism Spectrum Disorders. *Research in Autism Spectrum Disorders*, *7*(11), 1310-1317. https://doi.org/10.1016/j.rasd.2013.07.016

Weiss, M. J. (2002). Hardiness and social support as predictors of stress in mothers of typical children, children with autism, and children with mental retardation. *Autism*, *6*(1), 115-130.

Williams, P., Barclay, L., & Schmied, V. (2004). Defining social support in context: A necessary step in improving research, intervention, and practice. *Qualitative Health Research*, *14*(7), 942–960. https://doi.org/10.1177/1049732304266997

Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, *52*(1), 30-41. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5201_2

Ziviani, J., Cuskelly, M., & Feeney, R. (2010). Parent satisfaction with early intervention services for children with physical disabilities: Internal consistency of the european parent satisfaction scale about early intervention. *Infants and Young Children*, *23*(3), 184-194. https://doi.org/10.1097/IYC.0b013e3181e32a28

ЗАКЉУЧАК

На основу предложеног нацрта докторске дисертације, Комисија закључује да је кандидаткиња Снежана Николић јасно структурирала предмет, циљ, хипотезе и методологију истраживања. Предложена тема докторске дисертације је релевантна за развој научне области специјалне едукације и рехабилитације, посебно за ужу научну област Тифлологија. С обзиром на коришћену литературу и садржај предлога дисертације може да се закључи да кандидат има све неопходне услове и капацитете да на успешан начин реализује предложени нацрт.

Имајући у виду наведено, Комисија предлаже Наставно-научном већу Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију да прихвати предложену тему докторске дисертације „Подршка породици и самоефикасност родитеља деце са оштећењем вида“ кандидата Снежане Николић.

ИМЕ И РЕФЕРЕНЦЕ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора докторске дисертације предлаже се др Весна Вучинић, редовни професор Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, која испуњава услове предвиђене Правилником о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма и има референце из научне области којој припада тема докторске дисертације.

Списак одабраних радова који проф. др Весна Вучинић квалификују за вођење предложене докторске дисертације:

M21

Vučinić, V., Gligorović, M., & Anđelković, M. (2020). Leisure in persons with vision impairment. *Research in Developmental Disabilities, 102,* 103673.

M23

Vučinić, V., Stanimirović, D. Gligorović, M., Jablan, B., Marinović, M. (2019). Stress and Empathy in Teachers at General and Special Education Schools, *International Journal od Disability, Development and Education,* 1-17. doi.org/10.1080/1034912X.2020.1727421

M51

Vučinić, V. J., Martać, V. I., i Anđelković, M. M. (2022). Očekivana podrška porodice i prijatelja roditeljima dece sa smetnjama u razvoju. *Specijalna edukacija i rehabilitacija, 21*(2), 117-132. https://doi.org/10.5937/specedreh21-35940

Мартаћ, В. И., Вучинић, В. Ј., Анђелковић, М. М., и Владисављевић, З. Г. (2020). Карактеристике интеракције родитеља и деце с оштећењем вида предшколског узраста. *Специјална едукација и рехабилитација, 19*(4), 213-226. doi: 10.5937/specedreh19-29874

M33

Martać, V., Anđelković, M., i Vučinić, V. (2022). Značaj procene funkcionalnog vida za unapređenje kvaliteta života dece sa višestrukom ometenošću. U M. Nikolić M. Vantić-Tanjić (Ur.) XIII Međunarodna naučno-stručna konferencija "*Unapređenje kvalitete života djece i mladih*" Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih i Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Univerzitet u Tuzli. Aranđelovac, 24-26, jun. 557-565. ISSN 1986-9886

У Београду, 9.05.2023. године

КОМИСИЈА:

_____

др Александра Грбовић, редовни професор
Универзитета у Београду – Факултета за специјалну
едукацију и рехабилитацију

_____

др Марија Анђелковић, ванредни професор
Универзитета у Београду – Факултета за специјалну
едукацију и рехабилитацију

_____

др Ивана Михић, ванредни професор
Универзитета у Новом Саду – Филозофског
факултета